

Hatay İli Çocuk Esirgeme ve Yetiştirme Kurumlarında *Enterobius vermicularis* Yaygınlığının Araştırılması

Gülnaz ÇULHA

Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı, Hatay

ÖZET: Çalışmamızda yaşları 0-7 arasında değişen Hatay İli Çocuk Esirgeme Kurumundaki çocuklarda ve yaşları 7-17 arasında değişen Hatay İli Erkek Yetiştirme Yurdu ile Kız Yetiştirme Yurdu'nda selofanlı lam yöntemi ile *Enterobius vermicularis*'in yaygınlığı araştırıldı. Hatay İli Çocuk Esirgeme Kurumundaki 70 çocuğa (30 erkek, 40 kız) , Erkek Yetiştirme Yurdu'ndaki 60 erkek çocuğa ve Kız Yetiştirme Yurdu'ndaki 55 kız çocuğa selofanlı lam yöntemi uygulanmış, Çocuk Esirgeme Kurumundaki 50 (%71.4) , Erkek Yetiştirme Yurdu'nda 5 (%0.08) , Kız Yetiştirme Yurdu'nda da 8 (%0.14) çocukta *E.vermicularis* saptanmıştır. Hatay İli Çocuk Esirgeme Kurumunda inceleme yapılan erkek çocukların %100'ünün kız çocukların ise %50'sinin *E.vermicularis* ile enfekte olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak dünyada olduğu gibi ülkemizde de *E. vermicularis* önemli bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmakta ve özellikle ilköğretim çağı çocuklarında önemli sıkıntılar yaratmaktadır. Ayrıca çocukların toplu olarak bulunduğu çocuk yuvası, anaokulları, ilköğretim okulları, çocuk yetiştirme ve esirgeme kurumları *E.vermicularis* için risk grubunu oluşturmaktadır. Çalışmamız Hatay Bölgesinde *E. vermicularis* yaygınlığını belirlemek amacıyla son on yılda yapılan tek çalışma olması nedeniyle de önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Enterobius vermicularis*, çocuk, yetiştirme yurdu, selofanlı lam yöntemi

Investigation of the Prevalence of *Enterobius vermicularis* in Children in Orphanages in Hatay

SUMMARY: In this study, the prevalence of *Enterobius vermicularis* in children in the 0-7 age group in the Hatay Society for the Protection of Children and teenagers in the 7-17 age group in the Hatay Orphanage for boys and Hatay Orphanage for girls was investigated. The cellophane tape technique was used in the diagnosis of *E. vermicularis*. The cellophane tape technique was applied to a total of 70 children (30 boys, 40 girls) in the Hatay Society for the Protection of Children, 60 boys in Hatay Orphanage for boys and 55 girls in Hatay Orphanage for girls. During examination of the cellophane tapes, infection was found in 50 children (71.4%) in Hatay Society for the Protection of Children, 5 children (0.08%) in Hatay Orphanage for boys and 8 children (0.14%) in Hatay Orphanage for girls. *E. vermicularis* infection was found in 100% of the boys and 50% of the girls in Hatay Society for the Protection of Children. In conclusion, *E. vermicularis* appears to be an important national health problem in our country and it particularly causes problems in primary school children. Children in nursery schools, in kindergartens, in primary schools and in the Society for the Protection of Children constitute a risk group for *E. vermicularis* infection. This study is the only study which has been done in decades for determination of the prevalence of *E. vermicularis* in the Hatay region. Because of this, it is very important.

Key words : *Enterobius vermicularis*, children, orphanage, cellophane tape

GİRİŞ

Parazit enfeksiyonlarının görülme sıklığı iklim ve çevre şartlarına, ekonomik yapıya alt yapı eksikliğine ve eğitim seviyelerine bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Bazı parazitler özellikle kişisel hijyenin tam olarak gelişmediği yaş gruplarında okul öncesi ve ilk okul çocuklarında daha yaygındır (2, 10). Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çocuklarda en çok rastlanan parazit *Enterobius vermicularis* olup, okul çağındaki çocuklarda en yüksek, yeni doğmuş bebeklerde ise en düşük oranlarda görüldüğü bildirilmektedir. (5, 12, 14).

Halk arasında kıl kurdu ve oksiyür olarak da bilinen *E. vermicularis*'in yumurtaları 50-60 µm uzunluğunda, 20-30 µm kalınlığında oval, bir tarafı düz, diğer tarafı ise konveks yapıdadır. Larvaları beyaz veya kremi renkte olup, erişkin dişileri erkeklerinden daha büyüktür.(4, 12-14).

Enterobiosiste bulaşma genellikle insandan insana yada otoenfeksiyon ile olmaktadır. Bulaşma tırnak yeme, hijyen eksikliği veya yetersiz el yıkama sonucunda meydana gelebilmektedir. Bunun dışında enfekte yumurtalar ile kontamine olan çarşaf, kıyafetler, yatak odası eşyaları ve bu eşyaların hareketi ile dağılan yumurtaların havadan solunum yolu ile alınması ile bulaşma olabilir. Ayrıca kanalizasyon suyu ile sulanan meyve ve sebzelerin iyi yıkanmadan tüketilmesi sonucunda bulaşma olmaktadır (12, 14).

Geliş tarihi/Submission date: 06 Ekim/06 October 2004
Kabul tarihi/Accepted date: 22 Kasım/22 November 2004
Yazışma /Corresponding Author: Gülnaz Çulha
Tel: - Fax: -
E-mail: gulnazculha@yahoo.com

Enterobiosis tanısında en çok kullanılan selofanlı lam yöntemidir. Dişi parazitler anüsten dışarı çıkarak perianal bölgeye yumurtlamaları nedeniyle ancak bu yöntemle tanı yapılmaktadır. Dışkı bakılmasında ise dişi parazitlerin parçalanması sonucunda yumurtalar ender olarak görülmektedir (4, 6, 12-14).

E. vermicularis özellikle çocuklarda bedensel ve zihinsel gerilik, uykusuzluk, halsizlik ve psikolojik sorunlar oluşturduğu bilinmektedir. Enterobiosis sosyoekonomik koşulları kötü, hijyen konusunda yeterli eğitim almayan toplumlarda önemli bir sağlık problemidir (1). Biz de çalışmamızda özellikle gelişme çağındaki çocuklarda önemli bir problem olan *E. vermicularis*'in bölgemizde görülme oranını belirlemeyi amaçladık.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamızda yaşları 0-7 arasında değişen Hatay İli Çocuk Esirgeme Kurumundaki 30'u erkek, 40 kız olmak üzere 70 çocukta, Erkek Yetiştirme Yurdu'ndaki 60 erkek çocukta ve Kız Yetiştirme Yurdu'ndaki 55 kız çocukta selofanlı lam yöntemi ile *E. vermicularis* incelenmesi yapıldı. Alınan örnekler 10X ve 40X büyüme ile direkt mikroskopi ile incelenmiştir.

BULGULAR

İncelenen Hatay İli Çocuk Esirgeme Kurumundaki 70 çocukta 50 tanesinde (%71,4), Erkek Yetiştirme Yurdu 60 çocukta 5 çocukta (%0,08) ve Kız Yetiştirme Yurdu'ndaki 55 çocukta da 8 çocukta (%0,14) *E. vermicularis* yumurtaları saptanmıştır. Çocuk Esirgeme Kurumundaki erkek çocukların %100'ü, kız çocukların % 50'si *E. vermicularis* ile enfekte olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 1. Saptanan *E. vermicularis*'in kurumlara göre dağılımı

İnceleme Yapılan Kurum	<i>E. vermicularis</i>					
	Var		Yok		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hatay İli Çocuk Esirgeme Kurumu	20	29	50	71	70	37,9
Hatay İli Erkek Yetiştirme Yurdu	55	91,6	5	8,4	60	32,4
Hatay İli Kız Yetiştirme Yurdu	37	85,4	8	14,6	55	29,7
Toplam	112	66	63	34	185	100

TARTIŞMA

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de *E. vermicularis* yaygın ve önemli bir halk sağlığı sorunu oluşturmaya devam etmektedir. Özellikle ilköğretim çağı çocuklarında önemli bir sorundur. Dünyada olduğu gibi ülkemizde çeşitli bölgelerde değişik

zaman ve yaş grupları üzerine prevalans çalışmaları yapılmıştır.

Kayseri'de Özcan ve ark. (9) tarafından 2004 yılında yapılan çalışmada dört ilköğretim okulundaki öğrencilerde *E. vermicularis* yaygınlığı araştırılmış ve 607 öğrencinin %16,14 'ünün enfekte olduğu saptanmıştır.

Zeyrek ve ark. (15) tarafından Şanlıurfa ili Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı 6-12 yaş grubu çocukların kaldığı çocuk esirgeme kurumu ve 12-18 yaş grubu çocukların kaldığı Sabancı Kız Yetiştirme Yurdu'nda bağırsak parazitleri araştırılmıştır. Selofan bant uygulanan 6-12 yaş grubu 41 çocukta 14 (%34,1) 'ün de ve 12-18 yaş grubu 32 kızdan 10(%31,2)'unda *E. vermicularis* yumurtaları görülmüştür.

Güneş ve ark (3) 1999 yılı Haziran ayında Malatya ili Yetiştirme Yurtları ve Çocuk Yuvasından yaptıkları bir çalışmada yine en fazla %27,7 oranıyla *E. vermicularis* saptamışlardır. İzmir Karşıyaka Çocuk Yuvasında yapılan çalışmada ise *E. vermicularis*'e *G. intestinalis*'den sonra ikinci sıklıkta (%22,9) rastladıklarını bildirmişlerdir (7).

Özçelik ve ark (10, 11) 1995 ve 2001 yıllarında Sivas Çocuk Yuvası ve ilköğretim çağı çocuklarında yaptıkları çalışmalarda ve Isparta'da 2002 yılında Aydın ve Yaylı (1) tarafından yapılan çalışmada çocuklarda en çok görülen parazitin olarak *E. vermicularis* olduğu bildirilmiştir.

Son on yılda bölgemizle ilgili yapılan bir tek çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma Özcan ve ark. (8) tarafından 1994 yılında Hatay'ın değişik bölgelerinde seçilen 5 ilköğretim okul öğrencisinden alınan 1070 selofanlı lam örneğinin incelenmesi sonucunda %39,63 oranında *E. vermicularis* pozitif bulunmuştur. Bu çalışmada elde edilen oranın bizim çalışmamızdakinden daha düşük olduğu görülmektedir.

E. vermicularis, çocukların toplu olarak bulunduğu çocuk yuvası, anaokulları, ilkokullar, çocuk yetiştirme ve esirgeme kurumlarında daha sık görülmektedir. Buralarda hijyene ne kadar dikkat edilse de çalışan personel Enterobiosisle ilgili yeterli bilgiye sahip değildir. Bu gibi yerlerde tarama çalışmalarının daha sık yapılarak çocukların kontrol altında tutulması ve çalışan personelin daha çok bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, bölgemizde *E. vermicularis*'in yol açtığı enfeksiyonun ülkemizde bölge farkı olmaksızın hala önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu, özellikle ilköğretim çağı çocuklarda olmak üzere değişik yaş grubundaki çocuklarda önemli bir paraziter enfeksiyon olarak karşımıza çıktığı kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Aydın S, Yaylı G, 2002. Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezine Başvuran Çocuklarda Barsak Parazitlerinin Sıklığı. *Klinik Derg*, 15 (2): 54-55.

2. **Demirli H, Arabacı F**, 2004. Van İlinde 6-12 Yaş Grubu Çocuklarda Bağırsak Parazitlerinin Araştırılması. *T Parazitol Derg*, 28(2): 106-109.
3. **Güneş G, Çelik T, Refiğ M, Kaya M, Pehlivan E, Daldal N**, 2000. Malatya yetiştirme yurtlarında bulunan çocuklar ve personelde bağırsak parazitlerinin araştırılması. *T Parazitol Derg*, 24(3): 290-293.
4. **Meinking T, Burkhart CN, Burkhart CG**, 2003. Changing paradigms in parasitic infections: Common dermatological helminthic infections and cutaneous myiasis. *Clinics in Dermatology*, 21: 407-416.
5. **Nabulsi M, Shararah N, Khalil A**, 1998. Perinatal Enterobius vermicularis infection. *Inter J Gyn Obst*, 60: 285-286.
6. **Ok ÜZ, Girginkardeşler N, Kilimcioğlu A, Limoncu E**, 1997. Dışkı İnceleme Yöntemleri. Özcel MA, Altıntaş N, Eds. *Parazit Hastalıklarında Tanı*. T Parazitol Dem Yay No: 15: 1-61.
7. **Orhan V, Aksoy Ü, Akısü Ç, İnci A, Açıkgöz M**, 2000. İzmir Karşıyaka çocuk yetiştirme yurdunda bağırsak parazitlerinin dağılımı. *T Parazitol Derg*, 24(3): 283-285.
8. **Özcan K, Koltaş S, Tanrıverdi S, Yiğit S, Sadr YE**, 1994. Hatay'daki Bazı İlkokullarda Bağırsak Parazitleri Araştırması. *T Parazitol Derg*, 18(4): 461-468.
9. **Özcan S, Özcan H, Sönmez E, Yazar S**, 2004. Kayseri'de Dört İlköğretim Okulundaki Öğrencilerde *Enterobius vermicularis* Yaygınlığının Araştırılması. *T Parazitol Derg*, 28 (1) : 24-26.
10. **Özcelik S, Oğuztürk H, Değerli S, Çeliksöz A, Aygan Ç, Saygılı İ, Uygur B, Kıvanç Ö**. 2001. Sivas Merkez ve Çevre İlçelerin Bazılarında İlköğretim Çağı Çocuklarında Bağırsak Parazitlerin Yaygınlığı. *T Parazitol Derg*, 25(1): 56-58.
11. **Özcelik S, Sümer Z, Çeliksöz A, Poyraz Ö, Koçoğlu F, Demirtaş S, Saygı G**, 1995. A Survey of Intestinal Parasites in Orphan of Orphanage in Sivas, Turkey. *T Parazitol Derg*, 19(2): 253-256.
12. **Saygı G**. 1998. *Temel Tıbbi Parazitoloji*. p.108-114.
13. **Shoup B**. 2001. Diagnosis and management of pinworm infection. *Prim Care Update Obst Gyns*, 8(6): 240-243.
14. **Unat E.K, Yücel A, Altaş K, Samastı M**, 1991. *Unat'ın Tıp Parazitoloji, İnsan Ökaryonlu Parazitleri ve Bunlarla Oluşan Hastalıkları*. İstanbul Üniversitesi Cerr Tıp Fak Yay No: 3461 , Fakülte Yayın No: 162.
15. **Zeyrek FY, Özbilge H, Zeyrek CD**, 2003. Şanlıurfa Çocuk Yuvası ve Yetiştirme Yurdunda bağırsak parazitlerinin dağılımı. *T Parazitol Derg*, 27(2):133-135.